

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม
ไทยสปา (หัตถบำบัด)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนา
ฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน จึงกำหนดมาตรฐาน
ฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ไทยสปา (หัตถบำบัด) โดยความเห็นชอบ
ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ไทยสปา (หัตถบำบัด)
(Holistic health promotion therapist : Thai spa massage) หมายถึง บุคลากรผู้ปฏิบัติงานโดยใช้
วิธีการนวดแบบไทย นวดแบบตะวันตก นวดแบบอื่น ๆ และการนวดแบบไทยผสมผสานในการ
ส่งเสริมสุขภาพ

ข้อ ๒ มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม
ไทยสปา (หัตถบำบัด) แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ

๒.๑ ระดับ ๑ หมายถึง การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม แบบพื้นฐานที่บุคคล
ทั่วไปสามารถดูแลตนเองและผู้อื่นได้ภายใต้คำแนะนำ และการสนับสนุนของผู้ที่มีความรู้
ความสามารถ

๒.๒ ระดับ ๒ หมายถึง การดูแลส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ที่ต้องมีความรู้
ความสามารถและความชำนาญในระดับที่สามารถบรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น และให้ไปรักษา
ตนเองต่อได้ ทั้งนี้มิใช่เป็นการประกอบโรคศิลปะ

ข้อ ๓ ข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัด ความรู้ ความสามารถและทัศนคติในการ
ทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาอาชีพนักส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ไทยสปา (หัตถบำบัด)
ให้เป็นดังนี้

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ระดับ ๑ ได้แก่

๓.๑ ความรู้ ประกอบด้วย ขอบเขตความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ ความรู้ทั่วไป

(๑) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา (Basic knowledge of anatomy and physiology)

- (ก) เซลล์และเนื้อเยื่อ (Cell and tissue)
- (ข) โครงสร้างและหน้าที่ผิวหนัง (Skin structure and function)
- (ค) ระบบโครงกระดูก (Skeleton system)
- (ง) ระบบกล้ามเนื้อ (Muscular system)
- (จ) ระบบประสาท (Nervous system)
- (ฉ) ระบบหัวใจและหลอดเลือด (Cardiovascular system)
- (ช) ระบบหายใจ (Respiratory system)
- (ซ) ระบบย่อยอาหาร (Digestive system)
- (ฌ) ระบบขับถ่ายปัสสาวะ (Urinary system)
- (ญ) ระบบต่อมไร้ท่อ (Endocrine system)

(๒) วิชาทั่วไป (Generic area of study)

- (ก) ประวัติความเป็นมา
- (ข) ชนิดของสปา (Type of spa)
- (ค) ประวัติของการใช้น้ำ (History of water use)
- (ง) การใช้น้ำบำบัด (Water therapy)
- (จ) สาธารณสุขมูลฐานและสุขอนามัยในสปา (Health, hygiene and safety in the spa)

- (ฉ) ขั้นตอนการทำงานในสปา (Spa procedures)
- (ช) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับสปา (First aid for spa)
- (ซ) การนำเสนอบริการและสินค้า (Service and products recommendation)

(ฌ) ทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication skill)

(ญ) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคผิวหนังที่ควรทราบ (Basic skin diseases)

(๓) จรรยาบรรณของผู้ให้บริการ (Professional code of ethics)

(๔) กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพ (Professional law)

(๕) การทำจิตให้สงบ (Meditation)

(๖) สนทนาภาษาอังกฤษสำหรับการปฏิบัติงาน (Basic English conversation)

๓.๑.๒ ความรู้เฉพาะหัตถบำบัด

(๑) หัตถบำบัดแบบไทย

(ก) หมวดวิชาการแพทย์แผนไทย

(๑) ทฤษฎีการแพทย์แผนไทยเบื้องต้น (Basic Thai traditional theory)

(๒) สมุนไพรเบื้องต้นเกี่ยวกับงานสาธารณสุขมูลฐาน (Basic medicinal herbs in public health)

(ข) หมวดวิชาการนวดไทย

(๑) ประวัติองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้การนวดไทย (History, knowledge and applied massage)

(๒) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเส้นประธานสิบ (Ten energy lines basic knowledge)

(๓) การนวดไทยพื้นฐาน (Basic Thai massage)

(๔) การนวดเท้าเพื่อสุขภาพ (Foot massage for health)

(๕) ประโยชน์ของการนวด (Benefits of massage)

(๖) ข้อห้ามและข้อควรระวังในการนวด (Contra - Indication and precaution to massage)

(๓) กายบริหารแบบไทยฤๅษีตัดต้นพื้นฐาน ๑๕ ท่า (๑๕ Basic positions resident ton exercise)

(๒) หัตถบำบัดแบบสากล

(ก) การนวดหน้า (Facial Massage)

(๑) โครงสร้างและหน้าที่ผิว (Skin structure and function)

(๒) การดูแลผิว (Skin care)

-
- (๓) การนวดหน้า คอและไหล่ (Face, neck and shoulder massage movements)
- (๔) การพอกหน้า (Face masks)
- (๕) ทบทวนสรีระของใบหน้าและศีรษะ (Anatomy & physiology of the head & face revision)
- (ข) การนวดสวีดิช (Swedish massage)
- (๑) การเตรียมงานก่อนทำการนวด (Theoretical knowledge of premassage treatments)
- (๒) ผลของการนวดที่มีต่อร่างกายและจิตใจ (Psychological and physiological effects of massage)
- (๓) การให้ข้อแนะนำและคำปรึกษาแก่ลูกค้า (Consultation/assessment)
- (๔) การนวดตัวแบบสวีดิช (Body massage : Swedish massage)
- (๕) การดูแลลูกค้าหลังการทำทรีทเม้นท์ (Aftercare advice)
- (๖) ทบทวนกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา (Anatomy & Physiology revision)
- (ค) การนวดเท้า (Foot massage)
- (๑) โครงสร้างมือและเท้า (Anatomy & physiology of hand and foot)
- (๒) ทบทวนกายวิภาคและสรีรวิทยา (Anatomy & physiology revision)
- (๓) เทคนิคการนวดเท้า (Technique and movements)
- (๔) การดูแลลูกค้าและการให้คำแนะนำ (Client care and consultation)
- (ง) การบริการต่าง ๆ ในสปา (Spa treatments)
- (๑) การขัดผิว (Body exfoliation)

(๒) การดูแลทั่วร่างกาย : ปอกตัว ปอกโคลน และพันตัว

(Full - body treatments : body mask, body mud and body wrap)

(๓) การเตรียมลูกค้า และการจัดเตรียมห้องทำงาน (Client and room preparation)

(จ) ข้อห้ามและข้อควรระวัง (Contra - indication and precaution)

๓.๒ ความสามารถ ประกอบด้วย ขอบเขตความสามารถในการปฏิบัติงาน
ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ หัตถบำบัดแบบไทย

(๑) นวดไทยเพื่อผ่อนคลายอาการปวดเมื่อยทั่วไป

(๒) นวดเท้าเพื่อสุขภาพ

(๓) กายบริหารแบบไทยฤๅษีดัดตนพื้นฐาน ๑๕ ท่า

(๔) ข้อห้ามและข้อควรระวังในการนวด

๓.๒.๒ หัตถบำบัดแบบสากล

(๑) การนวดหน้า (Facial massage)

(ก) การนวดหน้า คอและไหล่ (Face, neck and shoulder
massage movements)

(ข) การขัดหน้า (Facial exfoliation)

(ค) การพอกหน้า (Face mask)

(๒) การนวดสวีดิช (Swedish massage)

(ก) เทคนิคการนวด การใช้งาน และผลที่ได้ (Massage techniques,
implementation and benefits)

(ข) การให้ข้อแนะนำและคำปรึกษาแก่ลูกค้า

(Consultation/assessment)

(ค) การนวดตัวแบบสวีดิช (Body massage : Swedish massage)

(ง) การดูแลลูกค้าหลังการทำทรีทเม้นท์ (Aftercare advice)

(๓) การนวดเท้า (Foots massage)

(๑) เทคนิคการนวด การใช้งาน และผลที่ได้ (Massage techniques, implementation and benefits)

(๒) การให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาแก่ลูกค้า (Consultation/assessment)

(๓) การดูแลลูกค้าหลังการทำทรีทเม้นท์ (Aftercare advice)

(๔) การบริการต่างๆ ในสปา (Spa treatments)

(ก) การขัดผิว (Body exfoliation)

(ข) การดูแลทั่วร่างกาย : พอกตัว พอกโคลน และพันตัว (Full - body treatments : body mask, body mud body wrap)

(ค) การเตรียมลูกค้า และการจัดเตรียมห้องทำงาน (Client and room preparation)

๓.๓ ทักษะ ทักษะประกอบด้วยการปฏิบัติงานที่ตรงต่อเวลา การรักษาวินัย มีความซื่อสัตย์และประหยัด

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ระดับ ๒ ได้แก่

๓.๔ ความรู้ ประกอบด้วย ขอบเขตความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ หัตถบำบัดแบบไทย

(๑) หมวดวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

การตรวจแยกอาการปวด

(๒) หมวดวิชาการแพทย์แผนไทย

เภสัชกรรมไทยเบื้องต้นเกี่ยวกับหัตถบำบัด

(๓) หมวดวิชาการนวดไทย

(ก) เส้นประธานสิบกับการเกิดโรค

(ข) การนวดไทยบรรเทา ๑๐ อาการ ได้แก่ ปวดศีรษะ ปวดคอ ปวดบ่าและไหล่ ปวดหลังและเอว ปวดสะโพกและข้อสะโพก ปวดแขน ปวดข้อศอกและข้อมือ ปวดขา ปวดเข่า ปวดข้อเท้า

(ค) การบันทึกทางการแพทย์แผนไทย

๓.๔.๒ หัตถบำบัดแบบสากล

(๑) การดูแลใบหน้าและผิวพรรณ

(ก) การให้คำปรึกษาแก่ลูกค้า (Consultation)

(ข) สาเหตุของผิวชนิดต่าง ๆ (Possible causes)

(ค) ปัญหาผิว (Skin disorder)

(ง) การวิเคราะห์ผิว (Skin analysis)

(จ) การดูแลผิว (Skin care)

(ฉ) ความรู้ผลิตภัณฑ์และวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง (Product knowledge/Cosmetic science)

(๒) กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของใบหน้าและศีรษะ (Anatomy & physiology of the head and face)

(ก) ระบบโครงกระดูก (Skeletal system)

(ข) ระบบกล้ามเนื้อ (Muscular system)

(ค) ระบบประสาท (Nervous system)

(ง) ระบบน้ำเหลือง (Lymphatic system)

(จ) ระบบหัวใจและหลอดเลือด (Cardiovascular system)

(๓) นวดเพื่อสุขภาพในสปา

(ก) นวดน้ำมันหอมระเหย (Aromatic massage)

(ข) นวดระบายน้ำเหลือง (Lymphatic drainage massage)

(ค) นวดศีรษะ (Head massage)

(ง) นวดคอ บ่า ไหล่ (Neck and shoulder massage)

(จ) การนวดนักกีฬา (Sport massage)

(๔) บริการอื่น ๆ ในสปา (Other services)

(ก) การกำจัดขน (Waxing)

(ข) การดูแลมือและเท้า (Manicure and pedicure)

๓.๕ ความสามารถ ประกอบด้วย ขอบเขตความสามารถในการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

๓.๕.๑ หัตถบำบัดแบบไทย

(๑) นวดบรรเทาอาการ ๑๐ อาการ

(ก) ปวดศีรษะจากความเครียด (Stress headache)

(ข) ปวดคอและบ่าที่ไม่ใช่อาการปวดที่เกิดจากความผิดปกติของระบบกระดูก และเส้นประสาท (Neck pain : No skeletal and nervous system problems)

(ค) ปวดไหล่ (Shoulder pain) จากการทำงานเคล็ดกล้ามเนื้อทั่วไป

(ง) ปวดหลังและเอว (Low back pain) จากการทำงานที่ไม่เกี่ยวกับอุบัติเหตุ ข้อเสื่อม หมอนรองกระดูกเคลื่อน

(จ) ปวดสะโพกและขั้วสะโพก (Hip pain) จากการทำงานเคล็ดข้อ

(ฉ) ปวดแขน (Arm pain) จากการทำงาน การออกกำลังกายที่ทำให้เกิดอาการเมื่อยล้า

(ช) ปวดข้อศอกและข้อมือ (Elbow and wrist pain) จากการทำงาน การออกกำลังกาย เคล็ดข้อขอกที่ไม่ใช่เกิดจากการอักเสบติดเชื้อ

(ซ) ปวดขา (Leg pain) จากการทำงาน ยืน เดิน นั่งนาน ๆ

(ฌ) ปวดเข่า (Knee pain : No inflammation and infection) ไม่เกี่ยวกับข้ออักเสบ และติดเชื้อ

(ญ) ปวดข้อเท้า จากข้อเท้าแพลง ยกเว้น ข้ออักเสบ ปวด บวม แดง ร้อน (Ankle pain : No inflammation)

(๒) ข้อห้ามและข้อควรระวังในการนวด

(๓) กายบริหารแบบไทยฤๅษีดัดตนเพื่อบรรเทา ๑๐ อาการ ได้แก่ ปวดศีรษะ ปวดคอ ปวดบ่าและไหล่ ปวดหลังและเอว ปวดสะโพกและขั้วสะโพก ปวดแขน ปวดข้อศอกและข้อมือ ปวดขา ปวดเข่า ปวดข้อเท้า

(๔) การบันทึกทางการแพทย์แผนไทย

๓.๕.๒ หัตถบำบัดแบบสากล

- (๑) การดูแลใบหน้าและผิวพรรณ
วิธีการนวดระบายน้ำเหลืองบนใบหน้า
- (๒) การนวดเพื่อสุขภาพในสปา
 - (ก) วิธีการนวดน้ำมันหอมระเหย (Aromatic massage)
 - (ข) วิธีการนวดระบายน้ำเหลือง (Lymphatic drainage massage)
 - (ค) วิธีการนวดศีรษะ (Head massage)
 - (ง) วิธีการนวด คอ บ่า ไหล่ (Neck and shoulder massage)
 - (จ) วิธีการนวดนักกีฬา (Sport massage)
- (๓) บริการอื่น ๆ ในสปา (Other service)
 - (ก) วิธีการกำจัดขน (Waxing)
 - (ข) วิธีการดูแลมือและเท้า (Manicure and pedicure)

๓.๖ ทักษะ ทักษะประกอบด้วย แนวความคิดเห็นในเรื่องการพัฒนาความรู้ วิเคราะห์งาน
สามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒

สมชาย ชุ่มรัตน์

ปลัดกระทรวงแรงงาน

ประธานกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน